

Vypálenie Skýcova

Napísal Administrator

Utorok, 15 Apríl 2008 14:00 - Posledná úprava Pondelok, 19 Marec 2012 07:39

{phocagallery

view=category|categoryid=71|imageid=1204|detail=0|displayname=1|displaydetail=1|displaydownload=1|float=left|imageshadow=shadow1}

Začiatkom marca sa partizáni stiahli z obce do hôr. Prístupové cesty do dediny boli stále zarúbané. Keď sa ku Skýcovu blížil front, nemecké velenie potrebovalo pre ústup spojovaciu hradskú cez Skýcov na hornú Nitru. Viackrát sa snažili uvoľniť priechod, ich útok bol vždy odrazený. 15. marca 1945 zaútočili nemecké jednotky tankami a pancierovými autami na Skýcov zo všetkých strán, od Topoľčianok, Ješkovej Vsi i od Veľkých Uheriec. Nenarazili na žiaden odpor, obec obsadili bez boja. Nariadili, aby sa všetci muži zhromaždili pred kostolom. Ku kostolu prišlo len niekoľko starcov. Väčšina mužov bola v horách alebo medzi partizánmi.

Medzitým prišla do Skýcova motospojka z Veľkých Uheriec s rozkazom, aby ľudí nepostrieľali, ale ich vyhnali a obec vypálili. A tak sa o 14.00 hodine zoradil sprievod obyvateľov Skýcova a vydal sa na cestu do neznáma.

{phocagallery

view=category|categoryid=71|imageid=1202|detail=0|displayname=1|displaydetail=1|displaydownload=1|float=left|imageshadow=shadow1}

Sprevádzaní nemeckými vojakmi išli smerom na Bošany a Bielice, neskôr sa trasa zmenila. Cez Práznovce pokračovali do Topoľčian, kde ich prevzali slovenskí žandári. Cestou na Bojnú im umožnili, aby sa potratili po domoch a po známych. Skýcovčania ako vápenkári ich mali v tomto kraji dosť. Netušili, že ich rodná dedina na druhý deň 16. marca 1945 ľahla popolom. Keď sa Nemci valili do dediny, v horách narazili na skupinu mužov zo Skýcova, ktorí sa skrývali v bunkroch. Boli to: Michal Just, Július Just, Ján Šupa so synom Jánom, Matej Bernát, Matúš Žikavský, Bartolomej Černák, Anton Jurík a Rudolf Černák. Nemci ich zajali a odviekli do Novák, odtiaľ do koncentračného tábora v Kremzi, neskôr do Mauthausenu, kde boli až do skončenia vojny. Do vypáleného Skýcova sa vrátili v júli 1945. Do vyrabovanej a opustenej dediny sa v podvečer 15. marca vrátili

i skýcovskí povozníci, ktorí boli predávať drevo v okolí Topoľčian. Dedinu opustili v noci, a tak netušili, čo sa počas ich neprítomnosti v obci udialo.

Na tieto udalosti si so smútkom, ale veľmi živo spomína dnes 85-ročná Cecília Novácka:

„15. marca 1945 sme v noci išli s otcom predať drevo do Topoľčian. Už v Ješkovej Vsi nás pristavil chlapík, išiel so sekerkou na pleci do hory, a hovoril nám, aby sme zhodili drevo a vrátili sa domov, že v ich dedine sa Nemci chystajú na Skýcov. Drevo sme si kúpili na predaj, a tak sme oň nechceli prísť. Preto sme pokračovali v ceste. Išlo nás šesť vozov. Ondro Jenis so synom Jožom, Ján Jenis s dcérou Máriou, Eduard Žikavský-Gerov s dcérou Magdou, Ján Pavkov-Belov... Niektorí išli po ceste, my sme si cestu skrátili skratkami po hore. Z dediny sme išli medzi prvými. Drevo sme predali v

Topoľčanoch a vracali sme sa domov. Opäť horou, teda o tom, čo sa zatiaľ stalo v dedine, sme nič nevedeli. Už na Dedinskej (cigánska osada asi kilometer za dedinou) som si všimla, že tam nie je ani jeden Cigán. Všimla som si udupanú zem od kráv, popri ceste sa ešte držal sneh. Pri cintoríne vystrelil Nemec a zakričal: „Halt!“ Ostali sme stáť. Domov nás nepustili. Zavedli nás na farský dvor. Tam už boli aj ďalší povožníci. Mali sme veľký strach. Nemci tam varili, smažili... Rozhodli, že si môžeme

ísť vziať domov niečo do batoha. S každým išiel jeden Nemec. Dom bol vyrabovaný. Kufor s cennosťami bol rozhádzaný po izbe. Vzala som škatuľu s dokumentmi a peniazmi, bola pod hradou v izbe. Keď som si vzala stoličku a začala som ju hľadať, Nemec si myslel, že je tam zbraň a namieril na mňa automat. Do batoha som vzala aj periny. Otec vzal do plachty krmivo pre kone. S plačom som išla z domu aj s otcom na farský dvor, Nemec išiel za nami. Spať nás dali do krčmy. Plakala som celú noc, nevedela som, čo je s ostatnými. Túžila som byť medzi nimi.

Asi o deviatej hodine ráno sme boli pripravení na odchod. Jednému Nemcovi som povedala, či by som nemohla ísť do sestrinho domu, bývala blízko krčmy. Povedal, že ak to nie je ďaleko, môžem. Išiel so mnou. Aj v jej dome bolo všetko zničené, vyrabované. Šaty z domov boli povynášané v jarku pod farou. Čo sa ešte dalo, pohádzala som do batoha. Nemec mi povedal, že o 2 – 3 dni sa vrátíme, ale nájdeme len to, čo si vezmeme so sebou. Hovoril po slovensky, asi bol

z Veľkého Poľa. Chodili sme tam s otcom predávať vápno, možno ma aj poznal. Batoh som dala na voz. Dlho sme stáli pred krčmou. Nemci nevedeli, čo majú s nami urobiť. Jeden z nich nám začal vypriahať koňa. Keď ho odopol, ja som ho zapla, on ho odopol, ja som ho zapla... Neviem, kde som nabrala odvalu, ale čo by sme si boli bez koňa pomohli. Ostatní Nemci sa na nás dívali zo schodov krčmy. Nakoniec mu jeden z nich hovorí:

{phocagallery

view=category|categoryid=71|imageid=1203|detail=0|displayname=1|displaydetail=1|displaydownload=1|float=left|imageshadow=shadow1}„Prosím ťa, ako sa dostanú z dediny, keď im vezmeš koňa?“ A tak nám ho nechal.

Naostatok rozhodli, že pôjdeme smerom na Topoľčany. Pod Slačmi pri horárni sme sa stretli s ostatnými Skýcovčanmi. Tí tam boli celú noc. Horáreň horela, deti plakali, dospelí sa modlili. Našli sme tam aj moju sestru s tromi deťmi. So sebou hnala päť kusov dobytky. Pomáhal jej ani nie deväťročný syn. Jej muž, ako väčšina mužov z dediny, bol v horách. Spolu s ostatnými sme pokračovali v ceste do Bošian a do Bielic. Odtiaľ nás vrátili do

Topoľčian, kde nás čakali členovia Červeného kríža. Pripravili nám jedlo, ale veru mne nechutilo nič. V Topoľčanoch nás Nemci odovzdali slovenským žandárom. Tí nás viedli smerom na Bojnú. Povedali nám, že ak máme nejakých známych, aby sme sa potratili. Kde kto mohol, tam sa uchýlil. O pár dní sme sa s Cilkou Šupovou vybrali z Bojnej domov. Boli sme zvedavé, ako Skýcov vyzerá. Pri Cigánoch sme natrafili na chlapov, tiež sa vracali do dediny. Povedali mi, že môj brat je strelený do nohy a leží u Cigánky. Navečer

Vypálenie Skýcova

Napísal Administrator

Utorok, 15 Apríl 2008 14:00 - Posledná úprava Pondelok, 19 Marec 2012 07:39

sme išli aj s ním do jeho domu v dedine. Noc bola strašná. Báli sme sa, čo ak nás zbadajú Nemci. Brat nespál, mal vysokú horúčku, utekal z domu...

{phocagallery

view=category|categoryid=71|imageid=1205|detail=0|displayname=1|displaydetail=1|displaydownload=1|float=left|imageshadow=shadow1}Do obce sa pomaly vracali aj ostatní ľudia. Žalostný bol pohľad na tú skazu. Domy boli zhorené, trčali len holé múry a komíny. Bývať sa v nich nedalo. Blížil sa front, a tak sme išli cez Rakytie na Žrebčín a odtiaľ do Hostí, kde sme s viacerými Skýcovčanmi prečkali až do prechodu frontu.“ Skýcov bol oslobodený vojskami sovietskej a rumunskej armády 30. marca 1945 a jeho obyvatelia sa mohli vrátiť do vypálenej obce. Zhorelo 262 domov. Zostal iba kostol, fara, škola a niekoľko domov, v ktorých boli ubytovaní Nemci.

Aj druhá svetová vojna si vyžiadala obeť zo Skýcova. Zahynulo v nej 13 ľudí: Ondrej Gajdoš, Felix Grohmann, Jozef Grohmann, Ján Gahér, Jozef Jenis, Július Just, Ján Kováč, Rudolf Kľučiar, Ján Matejov, Cecília Sulková, Jozef Šútor, Michal Zrasták a Peter Žikavský.

Skýcovčania nezabúdajú na tragédiu vypálenia obce, každý rok si 15. a 16. marec 1945 pripomínajú

pietnym

spomienkovým

zhromaždením.

Text z monografie Skýcov 1298 -2008 od Mgr. Heleny Juríkovej